

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 358. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1812_189-txt-shoot-idm9639.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Under bange Varsler tog Sjette Frederik Tvillingspiret i Haand: 1808. Alt laa i Grus, nyt maatte det reises eller hensmuldre, hint var hans faderlige Ønske, dette mange Retskaftnes Frygt. Den sidste Orlogger, som kunde prøve Størke med Hav og Fjender, var gemt i en af Norrigs Havne, men kun som til en Fakkell, der paa Hedenolds Viis, skulde udbrende over Kristians Lig, hvis Navn den bar; den brændte paa Oddens Kyst, efterat Villemos og mange Djærve med ham havde paa den fundet Døden, som i et Ridderspil til den Hensovnes Ære. Mærkeligt er det, at Mange mente, at Orlogger vare for store til Danmark nuomtide, og 359at Baade var en passeligere Flaade, men til Saadant maatte og vilde ei Nørrelands Drot fæste Tro, og mellem den Baadeflok, der med Døgnet opstaar og forgaar, løftede sig, med Navnet Phoenix en ny Orlogger, og det spaar ikke ilde om Genfødselen. At en saadan gøres behov i Landet, som paa Bølgerne, derom ere alle de enige, der have mindste aandeligt Syn; thi efter Flaadens Tab at prale af Mod og Kraft og Fædrenelandskærlighed, er ligesaa daarligt, som at ville prale af den: disse Egenskaber ere synlig forlorne, og vi have kun en ringe Levning som af Flaaden, der med den fortæres daglig af Orme og Fjendevaaben. Om Veien til Genfødselse er Man derimod saare uenig. En venter den af timelig Velstand, som under Freden netop nærrede Egennytte, Overdaadighed og det jordiske Sind, og hans Løsen er Vindskibelighed; En Anden, som vel mærker, at Man kan være saare flittig, og dog i Aanden baade ful og feig, som indseer alt Fabrikvæsens fordærlige Følger, og at Overdaadigheden ei er mindre skadelig i de Lande hvor dens Redskaber forarbeides end hvor de købes, raaber paa Tarvelighed. Mange, som vel se, at Tale kun lidt nytter hos de Voxne, der ere rodfæstede i de onde Vaner, henpege paa den opvoxende Slægt, der, som Voxet kan tage mod hvilken Skikkelse, Mesteren vil; men disse ere igen saare uenige, og der strides meget om, paa hvilken Viis Oplysningen skal meddeles, og i 360hvilke Lag Kundskaberne skal lægges, naar Man vil bygge en dygtig Mand. Andre agte Sligt for Børneværk, da Mennesket dog ikke ret kan, hvad der rigtig nok var ønskeligt, blive en Maskine, og en Frihedsyttring altsaa forstyrrer den hele Orden, og disse mene, at det især kommer an paa at give Slægten Kraft og Størke; men her dele de sig atter. Mange mene, at da Legemet dog er det fornemste, maa Man kun se til at give Musklerne Spændekraft og Lemmerne Smidighed, disse Egenskaber vil da af sig selv forplantes paa Sjælen, hvis denne er Andet end Legemets Selvbevidsthed. Andre, som veed, at de stærkeste Mennesker tit ere de feigeste, at Legemsstyrke kun udretter lidt i vore Krige, og at den ligesaa lidt kan modstaa Vellystens og Egennyttens og Uretfærdighedens Fristelser, som de hvinende Kugler, mene, at Man tillige, og vel mest, maa give Sjælen Kræfter, men her blive og disse uens, da Nogle vente Alt af faste Grundsætninger, Andre af smukke Folks Exempel i den forbigangne Tid, som da kan give den saa nødvendige Fædrenelandskærlighed med det Samme. Saaledes menes og tales, skrives og handles til alle Sider: det er allerede Meget, at vi se vor Brøst, men naar ogsaa hine Arbeider kronedes med det heldigste Udfald, vilde Staten kun derved vinde nogle faa, sygelige Levedage, som Danebrog paa Baadene. En aandelig Phoenix maa opleve af sin egen Aske, dersom Folket skal genfødes til ædelt Sindelag og mandig Idræt, og Kristendom er Underfuglens Navn. Kun naar den sjunger vist og liflig om den Herlighed, som skal aabenbares i de evige Tider, lære de, som oplade Øret, at offre det Timelige paa Guds og Dydens og Fædrelandets forenede Høialter, og uden Knur at taale Tidens Pinagtighed. Kun naar Mænd lyde paa dens Sang fra det Høie, helliges deres Idræt paa Mark og Val, paa fjerne Bølger og i Hjemmets Hytte, thi da ere deres Gerninger gjorte i Gud. Kun dens Guddomstøner formaa at give Aanden Kræfter til Strid mod onde Lyster, som mod Landets Fjender, og til Alt, hvad som med Ret nævnes aandelig Handel. Den fremkonstlede Flid og Spænding vorde Egennyttens og Vellystens Trælle, og opslides snart af deres grumme Herrer; faste Grundsætninger uden Troens Grundvold er en Modsigelse, og den selvstændige Moralbygning et Hus paa Sand; Krøniken om Fædres Sindelag og Bedrifter størker kun dem, der ei ganske have forloret Fædrenes Tro og Kraft, men det have vi. De ere begravne og skal igen opstaa, ligesom vel Ingen nuomtide vorder livfuld Kristen, uden at have været død i Vantro; vi maa selv vorde Fædre for en ny Rad af Slægter, der som Arvegods kan annamme den Tro, vi maa tilkæmpe os. Alligevel er det godt at Krøniken oplades, thi naar vi i dens klare Speil se Fædrenes Kæmpelignelse ved Siden af vort eget Dvæргеaasyn, 362da kan vi lære at blues, og naar vi høre Aartusinders Vidnesbyrd om Troen som alt det Stores og Herliges Kildevæld, da hendrives vi mod det Samme. Mærkeligt er det ogsaa, at i det nittende Aarhundrede, midt under Vidnesbyrdene om vor egen Afmagt, bleve de gamle Kæmper høirøstede, ja det lod hardtad, som det gamle Nordens Afguder med deres Skyggehær vilde indtage Landet, der laa øde for kristne Kæmper. Oehlschläger slog Harpen for dem, og Grundtvig vilde opmane dem af deres Grave; Heste spændtes for de Stene, Fædrene havde væltet, Sproglærde stavede paa de Runer, de havde ristet, Krukkerne med deres Aske, sankedes som Helligdomme over Herrens Tempel; Odin, Thor og Braga uddreve Zeus med Ares og Apollon, og kæmpede atter mod Kristus; Valhal løftede sig høit over Olympos, og der fandtes vel dem blandt Dannemarks Stridsmænd, som længtes mere efter Einheriers Gammen, end Himmerigs Salighed. Behøvede vi noget udvortes Vidnesbyrd om Kristendommens Forlis, da var her et uforkasteligt, men vi behøvede et saadant, om vor egen Elendighed; et kraftigere end Krønikens og Skjaldskabets Billede af Hedenold kunde neppe gives, og i den Mening opløftede i det mindste Grundtvig et saadant, efterat han havde faaet Syn paa Guddomsherligheden i Kristi Aasyn. Med deres Blod malede Nordmænd et andet, da de under Kristian af Augustenborg mandelig 363droges med Svensken; et tredie med samme Farve, Jyden Buhl og adskillige andre danske Søhaner og Vikinger. Hverken hist eller her stod nogen Strid, som kunde hævde sig et Slags (Feldtslags) sørgelige Rang, men dog kom det tilsyne, at fornemmelig i Norge var endnu Levning af Troen, og endnu mer af Kraften. Mellem Vaaben tie Muser, det er Sydens Tale; men under Skjoldet sjunger Braga, det er Nordens Tro, derom vidner mangt et Kvad i Danmarks Skove, og selv mellem Fjeldene genløde Toner fra en Bondesøns selvgjorte Harpe, der ved gudelig Kraft og Sødhed gjorde mangan Skjald tilskamme; men høiest vidner dog det Kongebud: at midt under Krigens Bulder skulde Grundsten lægges til en Høiskole

mellem Fjeldene.* 1811. Gud fylde den med sin Herlighed og lade den vorde Hans Navn et Hus! da skal Bjergluften vel rense Nordens Lunger, Høitidssange skal som Hjertets Røgoffer stige mod Himlen, Røster skal udgaa mod Syden og Vesten at forkynde som en Fjeldtorden Fordærvelse i Synden, men sødelig Fred i Evangelio; kraftelig, men ydmyg skal Aanden røre sig i Kroppens Lemmer som i Tankekredsen, og Efterslægten skal lovsynge Sjette Frederiks Dage, som vi Hans gamle Oldefædres. Amen.